

комитети никнеха като гъби". Тук (с. 23) е споменат и арменецът майстор на бомби, който организирайл и ръководел саблерската работилница, наричана и Македонска народна фабрика, която в 1898 г. е закрыта от българското правителство под давлението на турските дипломати. Към тази историческа личност, която по-късно се премества в София и продължава дейността си във Витоша, ще се върнем по-късно.

От изключително голямо значение за нашата тема е писмото на Яворов до редакцията на френския в. "Les droits du peuple" в отговор на публикуваната дописка "Assassinat" от социалиста от Солун Рефик Хивзи бей през 1913 г. Не се знае дали е публикувано във френския вестник, но през октомври 1939 г. писмото-отговор на Яворов излиза в сп. "Златорог" (кн. 8, с. 392-395). Яворов съобщава, че солунският турчин в дописката си е писал, че българската армия през Балканската война е избила в Дедеагач 600 мюсюлмани и арменци. Възмутен Яворов отговаря: "... Избити са били редом с мюсюлманите и арменци - от кого? Дали от арменците, български поданици, които са войници в нашите полкове или от арменските емигранти, които образуваха самостоятелен доброволчески отряд и се сражават рамо до рамо с нас против един неприятел, когото всички считат и наш, и техен?!" Споменатият от Яворов доброволчески отряд е т. нар. Арменска рота от около 290 арменци - небългарски граждани, които под ръководството на арменския национален герой, легендарния воевода Антраник паша (Антраник Озанян) и под командването на кадровия офицер, подпоручик, български поданик и по-сетнешен арменски национален герой Керекин Нъждех (Дер Харутюнян) участват в Балканската война на страната на България. Същевременно в българската армия като цяло са участвали над 10 пъти повече на брой арменци - български граждани. Ето защо не можем да не споделим възмущението на Яворов от клеветите на солунския турчин, защото българската армия в победоносния си път през Балканската война не е посягала нито върху имота, нито върху честта, нито върху живота на арменците. И причината не е само и толкова в наличието на арменците войници и офицери в нейния състав, а в обстоятелството, че арменците от Турция са виждали в нея армия освободителка, а и самата тя е разчитала на тях. След овладяването, освобождаването на даден населен пункт например тя е назначавала в него гражданска адми-